

Geoffrey Chaucer - średniowieczny James Bond?

Nie wiadomo gdzie i kiedy się urodził,
ważne, że po naszym świecie kiedyś chodził...

Poeta i szpieg?

Wpół przerwany bieg!...

James Bond średniowiecza widać komuś szkodził.

(ebs)

Umarł w niewyjaśnionych okolicznościach 25 października 1400 roku. W swojej książce "*Who Murdered Chaucer?: A Medieval Mystery*" autor Terry Jones stawia tezę, że najważniejszy autor późnego średniowiecza mógł zostać zamordowany przez wrogów króla Ryszarda II, albo na zlecenie jego następcy Henryka IV. Dlaczego? Oto historia człowieka z wyższych sfer XIV wieku:

Ojciec i dziadek Chaucera byli dostawcami win na potrzeby dworu królewskiego. Jego rodzina od pokoleń zajmowała się dostawami win w Ipswich. Pierwsza wzmianka w aktach o jego rodzinie pojawia się w 1324 roku. Wtedy to John Chaucer (zm. ok. 1368 roku), 12-letni wówczas ojciec Geoffreya, został porwany przez ciotkę, która chciała go zmusić do małżeństwa z jej córką w celu utrzymania posiadłości w Ipswich. Sprawa trafiła do sądu i ciotka zmuszona została do zapłacenia kaucji w wysokości £250, co świadczy o majątności rodziny Chaucera - należącej do klasy średniej lub nawet do elity angielskiej.

John poślubił Agnes Copton, która w roku 1349 dziedziczy majątek (ok. 24 sklepy w Londynie) po swoim wuju, Homo de Copton, który był nazywany "bankierem" w *Tower of London*. Ich syn Geoffrey urodził się ok. 1343, możliwe że w Londynie, ale dokładniejsza data i miejsce nie są znane. Bardzo niewiele wiadomo o jego dzieciństwie. Jediną informacją jest ta, że został przyjęty jako paź na dworze hrabiny Ulster, Elżbiety de Burgh. Okres studiów też jest mało poznany, lecz przypuszcza się, że przyszły poeta studiował prawo w Inner Temple w Londynie. Powszechnie uważa się, że otrzymał niezwykle staranne wykształcenie.

Kiedy w 1359 król Edward III (w początkach wojny stuletniej) najechał Francję, Geoffrey Chaucer podróżował z Lionelem z Antwerpii, mężem hrabiny Ulster Elżbiety, należąc do angielskiej armii. W roku 1360 został schwytany do niewoli przy oblężeniu Reims. Edward zapłacił za niego okup w wysokości £16. Jego życie jest słabo znane, lecz prawdopodobne jest, że podróżował po Francji, Hiszpanii, Flandrii jako negocjator ds. handlowych (lub, jak sądzą niektórzy, szpieg).

Około 1366 ożenił się z Philippą (de) Roet w kościele St. Mary de Castro w Leicester. Jego małżonka była damą dworu żony Edwarda III, Filipy de Hainault, a także siostrą Katherine Swynford, późniejszą trzecią żoną przyjaciela i patrona Chaucera, Jana z Gandawy. Także liczba dzieci Chaucera i Philippy jest problematyczna, najczęściej przyjmuje się że mieli troje lub czworo.

20 czerwca 1367 Chaucer zostaje przyjęty na dwór królewski Edwarda III jako *valet* albo *esquire* (dawne tytuły szlacheckie w Anglii), ta pozycja sprawiała, że dużo podróżował, jedno z miejsc które odwiedził to Pikardia (rok 1368). W roku 1369 wraz z ekspedycją wojskową przybył do Genui a w 1373 do Florencji. To właśnie tu wszedł w kontakt ze średniowieczną literaturą włoską oraz z dziełami znanych pisarzy i poetów włoskich, których wątki wykorzystał później w swej twórczości. Jednak jego podróże nie były na tyle długie żeby nauczył się języka włoskiego.

Kiedy wrócił z podróży w 1374 roku, objął stanowisko Głównego Inspektora Ceł w porcie londyńskim (*Comptroller of Customs and Subsidies*). Pracował tu bardzo długo jak na ówczesne warunki, bo 12 lat. Tego samego roku w dzień Św. Jerzego Edward III przeznaczył dla niego 1 galon wina dziennie za zasługi (później wymienił go na

wypłaty pieniężne).

W 1377 roku Chaucer wybiera się w tajemniczą podróż, późniejsze dokumenty mówią że wyruszył wraz z Jeanem Froissartem z misją dyplomatyczną, która miała na celu ożenek przyszłego Ryszarda II z francuską księżniczką (małżeństwo to miało skończyć wojnę stuletnią). Lecz misja okazała się niepowodzeniem, do koligacji nie doszło.

Kolejna wzmianka ma miejsce w aktach sądowych z 4 maja 1380 w sprawie gwałtu lub porwania (widniejące w nich łacińskie słowo "raptus" sprawia badaczom duże trudności interpretacyjne) Cecylii Champagne. Sprawa jednak szybko ucichła i nie pozostawiła śladu na reputacji Chaucera.

Kiedy jeszcze pracował jako Główny Inspektor Ceł, przeprowadził się do Kent. Tam przyjął posadę Komisarza Pokoju dla Kent (*The Commissioners of Peace for Kent*). Został także członkiem Parlamentu z ramienia Kent w 1386 roku. Rok później, w 1387, umarła jego żona Philippa.

12 lipca 1389 został powołany na Dyrektora Robót Publicznych Korony (*Clark of the King's Works*). Za jego kadencji, która trwała niespełna 3 lata, nie było żadnych dużych nowych projektów, choć remontował Pałac Westminsterski, Kaplicę św. Jerzego oraz zamek Windsor, a także kontynuował budowę nabrzeża *Tower of London* oraz organizował turniej z 1390 roku. Była to trudna praca, ale dobrze płatna - otrzymywał za nią 2 szylingi dziennie, aż trzykrotnie więcej niż jako Inspektor. We wrześniu roku 1390 jak mówią zapisy został napadnięty i prawdopodobnie zraniony. 17 czerwca 1391 odszedł z tego stanowiska. Umarł 25 października 1400 w wieku ok. 57 lat.

Do historii przeszedł nie jako dyplomata a może nawet James Bond średniowiecza, ale jako poeta. Najważniejszym i najbardziej znanym dziełem Chaucera są "Opowieści kanterberyjskie" (*"The Canterbury Tales"*) - kolekcja różnorodnych pod względem stylu, tematyki i stosowanych gatunków opowieści. Inne to: "Czytanie o Dobrych Paniach" (*"The Legend of Good Women"*), "Ptasi Sejmik" (*"The Parliament of Fowles"*), "Księga Księżnej" (*"The Book of Duchess"*), "Opowieść Scholara" (*"The Clerk's Tale"*), "Troilus i Criseyda", "Opowieść Rycerza" (*"The Knight's Tale"*).

<http://www.youtube.com/watch?v=2KVcMjtg8Q>

W swojej twórczości odwoływał się do literatury greckiej, rzymskiej i wczesnośredniowiecznej: używał konwencji miłości dworskiej (*amour courtois*), motywów mitologicznych, snu, alegorii, postaci i sytuacji o tle zarówno klasycznym, jak i chrześcijańskim.

Wprowadził do literatury angielskiej nowe techniki. W *"The Parliament of Fowls"* jako pierwszy zastosował siedmiowersową strofę o rymach ababbcc nazwaną później strofą królewską. Do innych osiągnięć Chaucera w dziedzinie poezji należą wprowadzenie strofy spenseriańskiej, kupletu heroicznego oraz przeszczepienie ballady na grunt angielski. Twórczość Chaucera charakteryzowała się przede wszystkim dużą dawką humoru i stosowaniem żywych technik retorycznych (konwersacja, dialog), dzięki czemu jego poezja uniknęła monotonii cechującej pozostałe utwory tego okresu.

http://www.youtube.com/watch?v=_SRQxGq0m3c&feature=related

W 1972 roku Pier Paolo Pasolini nakręcił głośny film wg "Opowieści kanterberyjskich" obsadzając się w roli Geoffreya Chaucera z wieloma wybitnymi kreacjami aktorskimi:

Tom Baker i Laura Betti:

<http://www.youtube.com/watch?v=1knZ65pBRcg>

Franco Citti:

<http://www.youtube.com/watch?v=S83H-nkKcPQ&NR=1&feature=endscreen>

Jeszcze raz Franco Citti:

<http://www.youtube.com/watch?v=tH93L0c4gT0&feature=related>

Słynna scena w piekle zainspirowana wyobraźnią Hieronima Boscha:

<http://www.youtube.com/watch?v=2NusegXSm8E&feature=related>

* * *

Na zdj. Portret Chaucera autorstwa Thomasa Hoccleve'a, 1412 / Chaucer jako pielgrzym w "Ellesmere Manuscript" z biblioteki Huntington Library w San Marino, Kalifornia, manuskrypt jest wczesną wersją "Opowieści kanterberyjskich" / Chaucer na ilustracji z 1602 roku / Chaucer na portrecie z "The Illustrated Magazine of Art", ca. 1853 (1:1) / Chaucer w "Cassell's History of England - Century Edition" ok. 1902